

Niet eerder weg dan na tien zoentjes

09-01-2009 19:10 | Gijsbert Wolvers

[Een meisje slaat haar moeder. „Terugmeppen!” luidt het advies van haar oma.](#)

„Ik word vermoeider van een dag opvoeden dan van een dag stevig werken voor de SGJ.” De spontane opmerking van cursusleidster Maria Vermeulen geeft precies de moeite weer die vele ouders met opvoeden hebben. Op deze tweede cursusavond staat het onderwerp „Macht, gezag en leidinggeven” centraal. „Kinderen willen ten diepste goed contact met hun ouders.”

De zes jaar oude Ds. Joh. Groenewegenschool is gebouwd in de vorm van een boot. Hij staat dan ook in het schippersdorp Werkendam. Deze avond ontvangt de onderwijsinstelling zes echtparen, negen vrouwen zonder echtgenoot en twee mannen zonder echtgenote. Zij volgen de cursus „Opvoeden met hart en hoofd”, naar het gelijknamige cursusboek, geschreven door SGJ-jeugdhulpverlener en -jeugdpreventiemedewerker Maria Vermeulen.

De meeste ouders hebben jonge kinderen. Er zijn vaders en moeders bij van twee tot drie kids, maar ook wat oudere echtparen met vier tot zes nakomelingen van diverse leeftijden. Een paar moeders hebben tien of meer kinderen, van wie een aantal is getrouwd.

Vermeulen zet stevig in. „Het gaat vanavond over richting én ruimte geven. Daarvoor is gezag nodig. De voedingsbodem voor gezag is liefde. Gehoorzaamheid zonder liefde is geen gehoorzaamheid, maar slaafsheid. Daarom begin ik deze avond met een stuk uit het hoofdstuk van de liefde, 1 Korinthe 13.”

Na het gebed bespreekt Vermeulen het huiswerk. „Herkent u gevend gedrag van uw kind?” Een moeder: „Mijn dochter van 13 maakt de keukenkastjes schoon als ze merkt dat ik het druk heb.” Vermeulen vindt dat bijzonder. „Bij pubers wordt gevend gedrag minder zichtbaar. Dat komt doordat ze sterker op zichzelf gericht raken. Anderzijds scheppen ze soms bij leeftijdsgenoten op over hun ouders.” Een vader weet nog een voorbeeld van gevend gedrag: „Soms stuurt mijn puber een sms’je naar me.”

Gesloten boek

Geloofsopvoeding was bij de vorige generatie ouders niet zelden een gesloten boek. Dat blijkt uit de antwoorden op de vraag: Welke aspecten van de geloofs(opvoeding) van uw eigen ouders geeft u door in uw eigen opvoeding? „Heel verrassend: Ik kon niks bedenken”, zegt een moeder eerlijk. „Hier nog één”, reageert een vader. Een ander steekt zijn hand instemmend op. Een moeder: „Mijn ouders waren hier niet open over. Voor mijn kinderen wilde ik dit anders doen.”

Een van de ouders oppert dat het internaatleven een mogelijke oorzaak is van het feit dat veel grootouders niet open spraken over het geloof. Veel Werkendamers groeiden daar immers op. Een moeder spreekt dat tegen; bij haar was wél openheid over het geloof. „Wij bespraken de preek thuis na, zonder dat het een ”napreek” werd.” Een vader: „We mochten met allerlei speelgoed spelen, maar zongen wel elke zondag een uur bij het orgel. Dat is ook een onderdeel van geloofsopvoeding.”

Welke doelstellingen voor hun opvoeding formuleerden de cursisten? „Geborgenheid, aanwezigheid, liefde en warmte”, formuleert een moeder. „Heel mooi”, reageert Vermeulen. Een andere moeder rept van haar strijd tegen de huisstofmijt, waar een dochter allergisch voor bleek te zijn. „U bent een goede moeder, maar u bent altijd aan het werk”, zei het meisje op een gegeven moment. Haar moeder: „Toen heb ik het poetsen maar afgebouwd. Het is belangrijker er voor mijn kind te zijn.”

Vermeulen benadrukt het belang van rust in het gezin. „Het is een gevecht om rust te creëren. Daar wordt in deze tijd een aanslag op gepleegd.” Een oudere moeder reageert: „Met name ook oudere kinderen zijn erg druk. Ik ben dat zelf ook, maar probeer hen te wijzen op hogere zaken. Er is meer te verkrijgen dan alleen de dingen van de wereld.”

Strip

Tijd voor ontspanning. Vermeulen toont een strip van een toegeeflijke moeder die een kind niet in de kleren kan krijgen. Tijdens de ruzie daarover slaat het meisje zelfs haar mama. Deze belt ten einde raad haar moeder, die adviseert: „Terugmeppen!” Mama legt op, zegt: „Fijn dat ik mijn moeder kan bellen, nu weet ik in ieder geval hoe het niet moet” en vraagt haar brutaaltje: „Zullen we weer vriendjes worden?” De zaal lacht. Vermeulen analyseert: „De moeder is vriendelijk en onbeslist, de oma onvriendelijk en beslist. In gezagsrelaties is het belangrijk vriendelijk te zijn én beslist. Wees duidelijk op een aardige manier.”

Een moeder geeft een voorbeeld van het heen en weer trekken in de opvoeding. „Ik zei tegen mijn dochter: „Je vraagt dit nu voor de vijfde keer. Hoe lang ga je daarmee door?” Ze zei: „Totdat je ja zegt.” Ik zei: „Dat kun je op je buik schrijven.””

Vermeulen destilleert een motto uit de discussie: „Stel grenzen waar nodig en geef ruimte waar mogelijk. Kinderen zoeken altijd de grenzen op. Ze willen hun ouders testen op hun betrouwbaarheid. Daarom is het nodig grenzen te stellen. Daarnaast willen kinderen groeien in zelfstandigheid en eigenheid. Daarom is het ook nodig om ruimte te geven. Als je een kind van een jaar of 10 maar één stel kleren aanbiedt om aan te trekken, geef je, denk ik, te weinig ruimte.”

Belangrijk is dat ouders voor zichzelf grenzen stellen, zegt Vermeulen. „Kunnen jullie daar voorbeelden van geven?” „Geen scheldwoorden gebruiken tegen ouders.” „Oudere mensen aanspreken met ”u”.” „Meegaan naar de kerk.”

Gezag krijgt in elke leeftijdsfase een andere invulling. De cursusleidster: „Ik gebruik in het boek de vergelijking tussen kapitein en coach. Zeker bij pubers werkt slaafse gehoorzaamheid niet. Als je puber thuiskomt met een cd waarop foute muziek staat, kun je zeggen: „Ik trap ’m kapot.” Je kunt ook het gesprek aangaan. Probeer bij kerkgang niet alleen te zorgen dat je kind er is, maar probeer ook te bespreken hoe het de dienst beleeft. Vraag ook gerust: Hoe zit je erbij? Steek je er wat van op? Het is belangrijk het hart van je kind te raken. En als een kind niet wil praten, creëer dan een gelegenheid. Bijvoorbeeld door een stukje met hem te gaan autorijden. Ook samen twee uur naar een dobber staren kan heel intiem zijn.”

Veerkracht

Conflicten horen bij opvoeden, doceert Vermeulen. „Zij vereisen geduld en veerkracht en kosten veel

energie. Heb die vriendelijke, doch besliste houding. Let ook op wat wel goed gaat. Er komt een moment van verbieden en straffen. Dat laatste zorgt vaak voor opluchting. Straf is niet bedoeld om een kind terug te pakken of je boosheid te uiten, maar om het ongewenste gedrag te stoppen. Vergeet niet het daarna weer goed te maken. Schroom niet om schuld te belijden als je zelf fout was.”

Het is tijd voor wat ervaringen. Een echtpaar met jonge kinderen vertelt dat ze samen over de opvoeding hebben gesproken en tot de conclusie kwamen dat ze te perfectionistisch waren. Ze stelden hun eisende houding bij. „We willen kinderen, geen schatjes.”

Een moeder wijst op onmogelijke eisen. „Als je zegt dat de kinderen naar de schuur moeten als ze niet luisteren, kun je dat niet waarmaken.” Vermeulen bevestigt dat: „Dreig alleen met dingen die je kunt uitvoeren. Kinderen testen je betrouwbaarheid.”

Kinderen zijn in staat het beste en het slechtste bij de ouders naar boven te halen, zegt de cursusleider. „Maar wat je geeft, krijg je ook weer terug. Want ook negatieve aandacht is aandacht. Bij een gezin was het 's ochtends altijd een puinhoop. Totdat de moeder tien minuten eerder opstond en het moeilijkste kind liet wakker worden op haar schoot. Toen was het over.”

Humor kan een belangrijk element zijn om gespannen opvoedingssituaties te ontspannen, meent een moeder. Vermeulen geeft een voorbeeld uit het eigen gezin. „Als mijn dochter zich over bepaalde zaken opwindt, zeg ik vaak: „Het is jammer, maar geen drama.” Toen ik 's avonds een keer de badkamer moest uitdweilen omdat zij er een waterballet van had gemaakt, vroeg zijzelf: „Mama, is dit nu een drama?””

Niet alleen de opvoedingspraktijk is zwaarder dan de theorie; het geldt ook voor de opvoedingscursus. In de pauze zeg een vader: „Het is pittig, zo'n avond, na een lange dag werken. Na het eten heb ik de kinderen op bed gelegd. Toen is mijn huiswerk voor vanavond erbij ingeschoten.”

Eten over tafel

Na de pauze gaan de cursisten in vier groepjes uiteen. Ze bespreken vier herkenbare casussen: een boos kind gooit eten over de tafel, een kind banjert met moddervoeten door een schone keuken, een vader sleurt een onwillige peuter mee door de supermarkt en een puber pikt geld uit de portemonnee van zijn moeder. „Je mag best boosheid laten zien”, zegt Vermeulen in de plenaire bespreking. „Ook boosheid heeft een opvoedkundig aspect. Maar toon deze emotie wel beheerst.”

Vermeulen bepleit een beloningssysteem, zoals ze dat ook in het cursusboek opnam. „Benoem welk gedrag je wilt veranderen. Werk met kleine stapjes en met kleine cadeaus. Zoals een sticker of iets niet-materieels, zoals een kwartier langer opblijven. En stem het systeem af op de ontwikkelingsfase van het kind.”

Het diepste verlangen van een kind is goed contact met de ouders, concludeert Vermeulen. „De verantwoordelijkheid daarvoor ligt bij de vaders en moeders. Wij zijn de gevende partij. Het is daarom belangrijk de liefde tot onze kinderen te uiten. Dat kan op verschillende manieren, zoals knuffelen of samen fietsen. Ook kinderen hebben uiten hun liefde in verschillende talen. Gary Chapman heeft daar een mooi boekje over geschreven.”

Een vader geeft een mooi voorbeeld: „Als ik mijn dochter op bed leg, moet ik eerst tien zoentjes geven. Pas daarna mag ik weg. Ze zegt dan: „Jij bent mijn lieve papa.”